

Ortaokul Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Kısa Filmlerin Etkisi

Cemil Şahin

*Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni, Kırşehir
cemil_sahin40@hotmail.com*

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde kısa filmlerin etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacının çalışma grubunu 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kırşehir il merkezinde, bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 50 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu deneme modelinde tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda bir hikâyeyi konu alan kısa film izlettirilmiş, kontrol grubunda ise öğretmen tarafından aynı hikâyeye okunmuş ve öğrencilerin dinlemesi sağlanmıştır. Bu işlem birer hafta ara ile beş farklı dinleme/izleme materyali kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem toplamda beş hafta sürmüştür. Bu çalışmada, verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, test teknikleri ile gruplar arasında karşılaştırmalar yapabilmek için parametrik test istatistiklerinden bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunda uygulanan tekniğin kontrol grubunda uygulanan tekniğe göre ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine daha olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Kısa filmler, içeriği görsel ve işitsel olarak erişilebilir hâle getirdiği için dinleme becerisi eğitiminde eğitici bir materyal olarak kullanılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, dinleme becerisi eğitimi, kısa filmler.

Effect of Short Films on Secondary School Students' Listening Skill Development

Abstract

The main purpose of the study was to determine the effects of short films on listening skill development of secondary school students. For this purpose, the study group was consisted of 50 students studying in a secondary school in Kırşehir in 2013-2014 educational year. The prepost-test control group research model was used in this study. In the experimental group students were watched a short film about a story, however in the control group the same short story was read by the teacher and the students were made to listen. Thus, it was decided to use parametric test statistics in this study. In this research, Independent Samples t Test is used to make comparisons between the groups with arithmetic mean, standard deviation and test techniques. As a result of research; It is seen that the technique applied to the experimental group showed more positive contribution to the level of listening comprehension and recall ability of secondary school students than the applied technique in the control group. It is recommended to use short films in the listening

skill education as an educational material since they can make the content accessible in visual and auditory ways.

Keywords: Turkish language teaching, listening skills, short films.

Giriş

Türkiye’de ve dünyada dinleme becerisine yönelik yapılan çalışmaların sayısı anlamının diğer ayağı olan okuma becerisine yönelik çalışmalara göre azdır. Bu sebeple dinleme becerisi; yitik, yetim kalmış, ihmal edilen bir beceri olarak adlandırılmaktadır (Akyol, 2008; Doğan, 2011; Gücüyeter, 2009; Özbay, 2010; Şahin, 2013; Urgan, 2009; Ünalın, 2006;). Dinleme becerisinin önemini vurgulayan araştırmacılar, günlük hayatta dinleme becerisinin diğer tüm becerilerden daha yoğun kullanıldığını, ortalama olarak konuştuğumuzun iki katı, okuduğumuzun dört katı ve yazdığımızın beş katı kadar dinlediğimizi ileri sürmüşlerdir (Rivers, 1981; Weaver, 1972). Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006) incelendiğinde dinleme becerisi kazanımlarının 42 adet olduğu ve oransal dağılım olarak %15’lik bir paya sahip olduğu görülür. Ortaokul Türkçe kitapları altı temadan oluşmakta ve her temada bir adet dinleme metni bulunmaktadır.

“Dinleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir” (MEB, 2006:5). “Dinleme, sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme niteliğidir” (Johnson, 1951:58). Özbay (2010)’a göre dinleme; konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru olarak anlayabilme etkinliğidir. Dinlediğini anlama becerisi ise; duyulan ses, söz ve anlatımlardan bir sonuç çıkarma, bunları yorumlama ve kavrama işidir. Dinleme becerisinin önemi çok önceden fark edilmiş, fakat bu farkındalığın örüntülü bir şekilde eğitim ortamına yansıtılması gecikmeli olmuştur (Şahin, 2013). Türkçe dersi öğretim programları incelendiğinde uzun yıllar okuma, yazma ve konuşma becerilerine verilen önemin dinleme becerisine verilmediği görülmektedir. 1923–1981 yılları arasındaki Türkçe öğretim programlarında dinleme becerisi ile ilgili davranışlara yer verilmemiştir. Ancak, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda dinleme becerisi ile ilgili davranışlara yer verilmeye başlanmıştır (Coşkun, 2009). Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)’nda ise dinleme becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerden dinlediklerini/izlediklerini sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri gerçekleştirme beklenmiştir (MEB, 2006).

İlk kazanılan dil becerisi dinlemedir. “Dinleme hayatın her döneminde hatta günün her dakikasında gerçekleştirilen bir etkinliktir. Dil becerileri arasında ilk sırayı ‘dinleme’ almaktadır” (Urgan, 2009). “Seslerin ve sözel uyarıcıların işitilmesiyle başlayan ve bu uyarıcılara öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırması ile sürdürülen dinleme sürecinin öğrenmede yeri ve önemi büyüktür. Öğrencinin bir ders süresi içinde dinleyerek ve izleyerek öğrendiği bir konuyu ders dışında öğrenebilmesi için daha fazla zaman ayırması gerekmektedir” (Demirel ve Şahinel, 2006:73). “Son zamanlara kadar dinlediğini anlama hem teorik hem de pratik anlamda çok az dikkat çekmiştir. Diğer üç dil becerisi (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken öğretmenler, öğrencilerinin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemekteydiler” (Osada, 2004:54). Daha da vahim olan, dinleme becerisinin çok uzun yıllar tıpkı nefes almak, göz kırpmak veya yutkunmak gibi kendiliğinden bir davranış olarak kabul edilmesi ve geliştirilmesi için özel bir çaba veya eğitim ihtiyacı hissedilmemiş olmasıdır (Call, 1985; Miller, 2003; Nunan, 1999).

“İlköğretimde çocuklara çeşitli dinleme etkinlikleri uygulamak, onların ilerleyen yıllarda, yetişkinlik dönemlerinde daha iyi dinleyiciler olmalarına katkı sağlayacaktır” (Funk & Funk, 1989:661). Günümüzde değişen toplumsal ve ekonomik yapı ile bilişim dünyasındaki hızlı gelişmeler dinleme

becerisi gelişmemiş bireylerin akademik ve sosyal yönden, dinleme becerisi gelişmiş bireylere göre daha geri kalacaklarını gözler önüne sermektedir. Öğrenmenin temelinde iletişim, iletişimin temelinde ise dinlemenin yattığı düşünüldüğünde, dinleme eğitiminin önemi daha da öne çıkmaktadır (Şahin, 2013). “Dinleme becerisinde sorun olan çocuklar önce konuşma becerisini, okula başlamayla birlikte okuma ve yazma becerilerini edinmekte zorlanırlar. Bu durum, diğer dil becerilerinin edinilmesinde dinlemenin üstlendiği rolün ne derece önemli olduğunu göstermektedir” (Doğan, 2011:9). Anlama becerilerinden biri olan dinleme, insan hayatındaki öğrenmelerin pek çoğunda karşımıza çıkar. Dinlemek başarının anahtarıdır. İyi bir dinleyici olunmadan başarılı olmayı düşlemek zordur. Dinlemek insana yeni ufuklar açar; ayrıca dinleme, öğrenmenin de anahtarıdır (Mackay, 1997). Böyle düşünüldüğünde dinleme becerisinin okuma, yazma ve konuşma becerilerinin temelini oluşturduğu, bireyi sosyal ve akademik anlamda birebir yönlendirdiği söylenebilir. Ayrıca Özbay (2010) da dinleme becerisini diğer dil becerilerinin temeli olarak görmektedir. “Birey örgün eğitime dâhil oluncaya kadar edindiği bilgi, duygu, düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturmaktadır” (Temur, 2010:305). Dinleme okul çağına kadar tek anlama becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğan, 2008). Dinleme, dil becerileri içerisinde bu kadar önemli bir yer tutmasına karşın hem günlük hayatta hem de eğitim-öğretim süreçlerinde ihmal edilmektedir (Gücüyeter, 2009).

Kısa filmler bir başka deyişle kısa metrajlar, kısa bir süre içerisinde anlatımın gerçekleştiği filmleri temsil etmektedir. “Süresi hakkında resmî bir açıklama olmasa da genel kısa film konseptinde süre oranı 7-8 dakika, eğer daha büyük bir prodüksiyon ve amaç farklı ise tüm intro ve jenerikler dâhil 15-17 dakika civarındadır” (<http://www.kisafilm.net.tr/nedir>; erişim tarihi: 15.07.2014). Filmler, eğitim ortamlarında uzun süredir kullanılan öğretim araçları içerisinde yer almaktadır. Depover ve diğerlerine (1998) göre, bilgi ve iletişim teknolojilerinin bir parçası olan filmler, eğitim ortamları içerisinde 50 yıldan beri mevcuttur (akt. Pekdağ ve Le Marechal, 2007). Filmler güçlü bir eğitim aracı olarak kullanılabilir, öğrenilmesi amaçlanan içeriğin görsel ve işitsel bakımdan erişilebilir hâle getirilmesine olanak sağlayabilmektedir (Kaya ve Çengelci, 2011). Bu sebeple, filmler farklı disiplinlerin öğretiminde oldukça tercih edilmektedir. Filmler; tarih öğretimi (Demircioğlu, 2007; Öztaş, 2008), sosyal bilgiler öğretimi (Kaya ve Çengelci, 2011), yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi (İşcan, 2011), yabancı dil öğretimi (Saraç, 2012) gibi alanlarda türlerine ve yapılarına göre çeşitlilik göstererek kullanılmaktadır. Kısa filmler, görsel ve işitsel bir araç olması sebebiyle Türkçe derslerinde özellikle dinleme becerisi eğitime yönelik çalışmalarda da kullanılmalıdır. Fakat farklı disiplinlerin öğretiminde kullanılan kısa filmlerin dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik kullanılacağına dair bir çalışmaya ilgili alanyazında ulaşılamamıştır.

Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006)’nda dinleme becerisi kazanımları ‘Dinlediğini/İzlediğini..’ şeklinde ifade edilmiş fakat MEB tarafından izleme materyalleri tespit edilmemiştir. Dinleme metinleri 2006, 2007 ve 2008 yıllarında CD ortamında okullara kadar MEB tarafından ulaştırılmıştır. 2009 yılından itibaren ise MEB’in resmî internet sitesinde yayımlanarak öğretmenlerin kullanımına sunulmuştur. Dinleme metinlerinin seçimi, seslendirilmesi, arka plan sesi eklenmesi hususunda çok titiz bir şekilde hareket eden MEB, ne yazık ki izleme materyalleri belirleyip öğretmenlerin hizmetine sunmamıştır. Dinleme eğitiminde kısa filmlerin seçimi ve oluşturulması konusunda dikkat edilmesi gereken ve uzmanlık gerektiren hususlar bulunmaktadır. Bundan dolayı dinleme etkinliklerinde kullanılacak kısa filmlerin MEB tarafından Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006)’nda belirtilen dinleme/izleme becerisi kazanımlarına uygun olarak hazırlanıp öğretmenlerin hizmetine sunulması daha isabetli olacaktır.

MEB son yıllarda kısa filmlerin eğitim-öğretim ortamında kullanılması konusunda yenilikler yapmaya başlamıştır. Bu yeniliklerin başında da kısa adı EBA olan “Eğitim Bilişim Ağı” gelmektedir. EBA ilk önce sadece lise öğrencileri için hazırlanan interaktif eğitim portalı görünümünde idi ve temel eğitim (ilkokul ve ortaokul) öğrencilerini kapsamıyordu. Fakat 2012-2013 eğitim-öğretim yılında EBA’nın kapsamı genişletilmeye çalışılmış, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinden görüşler alınmıştır. Bu

görüşler derste kullanılacak interaktif eğitim-öğretim materyalleri ile ilgilidir. Fakat bugün itibarıyla EBA ilkokul ve ortaokul öğrencilerine hitap etmekte yetersizdir. Oysaki EBA dinleme/izleme etkinliklerinde kullanılacak kısa filmlerin öğretmenlere sunulmasında çok stratejik bir noktada bulunmaktadır. Ülkemiz genelindeki tüm okulların internet, yansıtıcı, akıllı tahta ve ses sistemi yoksunlukları giderildikten ve EBA eğitici materyallerle beslendikten sonra bilhassa dinleme/izleme kazanımlarına ulaşma konusunda vazgeçilmez bir eğitim aracı olacaktır.

Bu açıklamalar ışığında, çalışmanın temel amacı, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde kısa filmlerin etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan alt-problemlere cevaplar aranmıştır:

- 1) Kısa filmlerin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine bir etkisi var mıdır?
- 2) Kısa filmlerin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini hatırlama düzeyine bir etkisi var mıdır?

Bu çalışma kısa filmlerin dinleme becerisi eğitiminde önemli bir yeri olabileceği varsayımına dayanmaktadır. Ayrıca çalışma dinleme becerisi eğitimi alanına katkı yapması, dinleme becerisinin geliştirilmesinde kısa filmleri ele alması, öğretmenlere bu konuda bilgi vermesi ve dinleme becerisi ile ilgili yapılacak olan diğer araştırmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde kısa filmlerin etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nicel bir araştırma olup deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu modele (Karasar, 2010) göre desenlenmiş ve gerçekleştirilmiştir. Bu desen özellikle eğitim araştırmalarında yaygın olarak kullanılan yarı deneysel desenlerden birini teşkil etmektedir (Dugard ve Tolman, 1995). İlgili alanyazında öntest-sontest kontrol gruplu model, deney ve kontrol gruplarına yansız olarak atanan deneklerin deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçüldüğü model olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Bu çalışmada da öntest-sontest kontrol gruplu modelde biri deney, diğeri kontrol grubu olmak üzere yansız (random) atama ile iki grup oluşturulmuş ve iki grupta da deneysel işlem öncesi, deneysel işlem süreci ve deneysel işlem sonrası ölçme işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini, ortaokul 1. sınıf (ilköğretim 5. sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır. Çünkü çalışma sonunda ortaokul 1. sınıf öğrencileri hakkında görüş bildirilecektir. Araştırmanın örneklemini ise Kırşehir ilindeki bir devlet ortaokulunun, ortaokul birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan ortaokul birinci sınıflardan, 1/A sınıfında 25 (12 erkek, 13 kız); 1/B sınıfında ise 25 (14 erkek, 11 kız) öğrenci bulunmaktadır. Sınıflarda kaynaştırma eğitimi alan veya işitme problemi olan öğrenci bulunmamaktadır. Bu bilgilere, örnekleme dâhil edilen sınıfların, sınıf rehber öğretmenleri ve okul rehberlik servisiyle görüşme yapılarak ulaşılmıştır. Toplamda örnekleme dâhil edilen öğrenci sayısı 50 [26 erkek (%52) ve 24 kız (%48)]'dir. Katılımcıların yaş ortalaması 10.6'dır. Seçilen bu okul ve sınıflar, tesadüfi örnekleme yöntemine göre araştırma kapsamına alınmıştır. Tesadüfi örnekleme yöntemi (Manson & Bramble, 1997) ile seçilen sınıflardan 1/A sınıfı deney ($n=25$); 1/B sınıfı kontrol grubu ($n=25$) olarak yansız atama ile belirlenmiştir. Araştırmanın ortaokul birinci sınıf düzeyinde yapılmasının nedeni, bu düzeydeki öğrencilerin somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçmeye başlamaları ve gerçek ile kurgu arasındaki ayrımı fark edebilecek düzeyde olmalarıdır. Örnekleme dâhil edilen sınıflardaki öğrenciler benzer sosyo-kültürel ve ekonomik geçmişe sahiptirler. Ayrıca, çalışmada deneysel işleme başlanmadan önce okul yönetiminden ve öğrencilerin ailelerinden gerekli izinler alınmış; çalışmanın kapsamı ve amacı hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

Kısa Filmlerin Seçimi

Araştırmacı, seçkin çocuk eserlerini konu alan kısa filmleri elektronik ortamda seçmiş ve bir havuz oluşturmuştur. Oluşturulan bu havuza Türk ve Dünya Edebiyatı'nın seçkin eserleri dâhil edilmeye çalışılarak 7 kısa film seçilmiştir. Seçilen bu kısa filmler aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma için Seçilen Kısa Filmler

İsim	Tür	Kaynak	Süre
Perili Köşk	Hikâye	Ömer Seyfettin	14.42 dk.
Yüksek Ökçeler	Hikâye	Ömer Seyfettin	14.45 dk.
Pembe İncili Kaftan	Hikâye	Ömer Seyfettin	09.09 dk.
Sağırın Hasta Ziyareti	Hikâye (Mesnevi'den)	Mevlana	04.57 dk.
Kırmızı Başlıklı Kız	Masal	Anonim	06.32 dk.
Rapunzel	Masal	Anonim	12.01 dk.
Deli Dumrul	Hikâye	Anonim	15.43 dk.

Seçilen bu eserler Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda belirtilen "Dinlenilecek/İzlenilecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler" (2006:57) ve "çocuğa göre" ilkesi (Gülyüz, 2003) göz önünde bulundurularak uzman görüşüne sunulmuş ve eserlerin değerlendirilmesi istenmiştir. Görüşü alınan uzmanlardan biri, alanı "çocuk edebiyatı" olan bir akademisyen diğer beşi ise mesleki kıdemi beş ila yirmi beş yılları arasında değişen Türkçe öğretmenleridir. Uzmanlar "Sağırın Hasta Ziyareti" ve "Kırmızı Başlıklı Kız" isimli eserlerin kısa olduğu, diğer beş eserin ise çalışmada kullanılabileceği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca uzmanlar, bu kısa filmleri Türk Millî Eğitimi'nin genel amaç ve ilkelerine uygun olduğunu, filmlerin konusunun ve dilinin genel ahlaka uygun olduğunu, filmlerin konusunun öğrenci seviyesine uygun olduğunu, filmlerin açık ve anlaşılır olduğunu ve filmlerin bilişsel, ahlakî ve düşünsel açıdan öğrencilere katkısının olabileceğini belirtmişlerdir. Bu eserlerden "Perili Köşk", "Yüksek Ökçeler", "Pembe İncili Kaftan", "Rapunzel" ve "Deli Dumrul" kısa filmlerinin araştırmada kullanılmasına karar verilmiştir.

DeneySEL İşlem

Bu araştırmada, deneysel işlem 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, birer hafta ara ile deney grubuna, seçilen beş kısa filmin yansıtım ve ses sistemi yardımı ile izletilmesi; kontrol grubuna ise aynı kısa filmlerin yazıya dökülmesiyle oluşturulan hikâyelerin ve masalın öğretmen tarafından okunması şeklinde gerçekleşmiştir. Toplamda deneysel işlem 5 hafta sürmüştür. Deneysel işlem bittikten 5 hafta sonra ise kalıcılık testi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan deneysel desen Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Deneysel Desen

Grup	Öntest	Deneysel İşlem	Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri	Kalıcılık Testi
DG	T1 ₁	Dinleme İzleme	T2 ₂ -T3 ₂ -T4 ₂ -T5 ₂	T6 ₃
KG	T1 ₁	Dinleme	T2 ₂ -T3 ₂ -T4 ₂ -T5 ₂	T6 ₃

Araştırmada her iki gruba da deneysel işlemden önce, öntest uygulanmıştır. Yapılan bu araştırmada, öntest olarak katılımcılara Dinlediğini Anlama Testi (T1₁) uygulanmıştır. Katılımcılara uygulanan öntest sonrasında grupların homojen olduğu istatistiksel analizler sonucu da belirlenmiştir. Bu sonuç, gruplar arasında "dinlediğini anlama becerisi" bakımında anlamlı bir

fark olmadığı ve çalışmaya başlanabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca araştırmada deneysel işlemlerin sonunda gruplara birer hafta ara ile her biri sonest niteliği taşıyan “dinlediğini/izlediğini anlama testleri” uygulanmıştır (T2, T3, T4, T5). Bu testler ile gruplar arasında dinlediğini/izlediğini anlama bakımından fark olup-olmadığı bakılmıştır. Deneysel işlemler bittikten 5 hafta sonra sonestler kalıcılık testi (T6) olarak uygulanmıştır. Deneysel işlem öncesi ve sonrasında ön yargıları engellemek ve öğretim ortamının olumlu ya da olumsuz etkilenmemesi için deney ve kontrol gruplarına dinleme/izleme etkinliğinin farklı materyaller kullanılarak gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Ölçme işlemlerinin yapılacağı günler ve ders saatlerinin seçimine özen gösterilmiştir. Okul genelinde gereksiz gürültü oluşturabilecek bir çalışmanın (bakım, tamirat veya spor müsabakası) olmadığı ve bütün öğrencilerin derse katıldığı; günler ve ders saatleri seçilmiştir. Ayrıca sınıfların fiziksel özellikler bakımından (renk, güneş ışığının geliş açısı, sıcaklık, aydınlık, ses yalıtımı) olabildiğince eşit olmasına dikkat edilmiştir. Deneysel çalışma sürecinde deney grubunda seçilen eserleri (Perili Köşk, Yüksek Ökçeler, Pembe İncili Kaftan, Rapunzel ve Deli Dumrul) konu alan kısa filmler izlettirilmiş, kontrol grubunda ise kısa filmlerin yazıya dökülmesiyle oluşturulmuş eserler öğretmen tarafından okunmuş ve öğrencilerin dinlemesi sağlanmıştır. Dinleme bittikten sonra ise araştırmacı tarafından oluşturulan Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri uygulanmıştır. 5 hafta sonra ise çalışma sürecinde uygulanan Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri, kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırma için gerekli olan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen dört seçenekli, çoktan seçmeli 5 adet, aynı kazanımları ölçmeye yönelik hazırlanmış, eş değer “Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri” ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan testlere ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testleri

Öğrencilerin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyini belirlemek amacıyla öncelikle 42 dinleme/izleme kazanımından bilişsel alan sınıfına giren ve sınıf seviyesine uygun 10 kazanım belirlenmiştir. Her bir kazanım için iki çoktan seçmeli test sorusunun hazırlandığı deneme formu oluşturulmuştur. Deneme formunda toplam 20 soru bulunmaktadır. Deneme formu Kırşehir il merkezinde bulunan 83 ortaokul 1. sınıf öğrencisine uygulanarak test sorularının kalitesi sorgulanmıştır. Yapılan ön denemeden sonra her bir kazanım için, o kazanımı en iyi ölçeceği düşünülen bir adet çoktan seçmeli test sorusu seçilerek madde ayırıcılık indeksleri (r_{jx}) .31’in üzerinde olan maddeler testin ana formuna alınmıştır. Madde ayırıcılık indeksleri esas alınarak oluşturulan son testte 10 madde yer almıştır. 10 maddeden oluşan testte yer alan her bir doğru cevap için 1 (bir) puan verilmiştir. Bu şekilde, testten elde edilen en yüksek toplam puan 10 olarak belirlenmiştir. Testin güvenilirliğini belirlemek için KR₂₀ (Kubiszyn & Borich, 2003) formülünden yararlanılmıştır. Diğer dört dinlediğini/izlediğini anlama testi de bu şekilde hazırlanmış ve test istatistikleri aşağıda tablolar halinde verilmiştir. Birinci dinlediğini/izlediğini anlama testine ilişkin olarak; testin ortalama güçlük indeksleri (p_j), testin ortalama ayırıcılık indeksleri (r_{jx}) ile birlikte testin aritmetik ortalaması ($\bar{x}$), standart sapması (S_x) ve güvenilirlik katsayısı (KR₂₀) Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Birinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi Taslağı, Test İstatistikleri (Perili Köşk)

η	X	S_x	KR_{20}	p_j	r_{jx}
83	14	2.47	0.73	0.61	0.37

Tablo 3 incelendiğinde, yapılan istatistiksel analizlerde geliştirilen taslak test formunun KR_{20} güvenilirlik katsayısının 0.73; ortalama güçlüğü'nün 0.61 ve ortalama ayırt ediciliğinin 0.37 olduğu görülmüştür. Buna göre dinlediğini/izlediğini anlama testi taslağının 'yüksek' düzeyde güvenilirliğe, 'orta' düzeyde güçlüğü ve 'orta' düzeyde ayırt etme gücüne sahip olduğu anlaşılmıştır (Kubiszyn & Borich, 2003). Geliştirilen diğer testlerin madde istatistikleri aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4. İkinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi Taslağı, Test İstatistikleri (Yüksek Ökçeler)

η	X	S_x	KR_{20}	p_j	r_{jx}
75	15.5	2.95	0.71	0.51	0.41

Tablo 4 incelendiğinde, yapılan istatistiksel analizlerde geliştirilen taslak test formunun KR_{20} güvenilirlik katsayısının 0.71, ortalama güçlüğü'nün 0.51 ve ortalama ayırt ediciliğinin 0.41 olduğu ve testin ön denemesinin 75 ortaokul 1. sınıf öğrencisine uygulandığı görülmektedir.

Tablo 5. Üçüncü Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi Taslağı, Test İstatistikleri (Pembe İncili Kaftan)

η	X	S_x	KR_{20}	p_j	r_{jx}
90	12	2.21	0.76	0.48	0.39

Tablo 5 incelendiğinde, yapılan istatistiksel analizlerde geliştirilen taslak test formunun KR_{20} güvenilirlik katsayısının 0.76, ortalama güçlüğü'nün 0.48 ve ortalama ayırt ediciliğinin 0.39 olduğu ve testin ön denemesinin 90 ortaokul 1. sınıf öğrencisine uygulandığı görülmektedir.

Tablo 6. Dördüncü Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi Taslağı, Test İstatistikleri (Rapunzel)

η	X	S_x	KR_{20}	p_j	r_{jx}
63	12.5	2.01	0.68	0.61	0.47

Tablo 6 incelendiğinde, yapılan istatistiksel analizlerde geliştirilen taslak test formunun KR_{20} güvenilirlik katsayısının 0.68, ortalama güçlüğü'nün 0.61 ve ortalama ayırt ediciliğinin 0.47 olduğu ve testin ön denemesinin 63 ortaokul 1. sınıf öğrencisine uygulandığı görülmektedir.

Tablo 7. Beşinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi Taslağı, Test İstatistikleri (Deli Dumrul)

η	X	S_x	KR_{20}	p_j	r_{jx}
87	15	2.77	0.76	0.51	0.48

Tablo 7 incelendiğinde, yapılan istatistiksel analizlerde geliştirilen taslak test formunun KR_{20} güvenilirlik katsayısının 0.76, ortalama güçlüğü'nün 0.51 ve ortalama ayırt ediciliğinin 0.48 olduğu ve testin ön denemesinin 87 ortaokul 1. sınıf öğrencisine uygulandığı görülmektedir.

Böylelikle 10 dinleme/izleme kazanımını ölçmeye yönelik beş, eş değer, çoktan seçmeli test hazırlanmıştır. Bu testler dinlediğini/izlediğini anlama becerisi kazanımları esas alınarak hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, test teknikleri ile gruplar arasında karşılaştırmalar yapabilmek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. İki grubun

birbirinden bağımsız olması, bağımlı değişkenin aralık ölçek düzeyinde ölçülmüş olması ve her örneklemin puan dağılımının “normal dağılım” göstermesi sebebiyle “bağımsız gruplar t-testi” kullanılmıştır (Büyüköztürk vd. 2010). Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Levene testi ile yoklanmıştır. Yapılan araştırmada, elde edilen verileri analiz etmek amacıyla SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada verilerin yorumlanmasında anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma kapsamındaki öğrencilerden toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, araştırmanın amacında yer alan sorularla ilgili olarak başlıklar hâlinde verilerek tablolarda gösterilmiştir.

Birinci Alt-Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi ‘Kısa filmlerin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine bir etkisi var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Öncelikle gruplara Perili Köşk isimli eser birbirini art arda takip eden 1. ve 2. ders saatlerinde aynı öğretmen tarafından okunmuştur. Böylelikle dinlenenden kaynaklanan ses tonu, jest-mimik gibi farkların önüne geçilmeye çalışılmış ve öntest olarak ‘Birinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi’ uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ‘öntest’ puanları karşılaştırılarak aradaki farka bakılmıştır. Bu amaçla, grupların öntest puanlarına dair bilgiler Tablo 8’de sunulmuştur. Araştırmada, öncelikle, elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri yoklanmaya çalışılmıştır. Varyansların eşit olup olmadıklarını test etmek amacıyla yapılan Levene testi sonucuna [Levene=1.370, p=0.248] göre, verilerin normal dağılım gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Böylece, araştırmada parametrik test istatistiklerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu araştırmada, verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma test teknikleri ile gruplar arasında karşılaştırmalar yapabilmek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır.

Tablo 8. Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest (Birinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi) Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları (Perili Köşk)

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	4.12	2.07	48	-1.261	0.213*
Kontrol	25	3.88	2.84			

* $p > .05$

Tablo 8’deki sonuçlar incelendiğinde, deney grubunun öntest puanının $X_{deney} = 4.12 \pm 2.07$, kontrol grubunun öntest puanının ise $X_{kontrol} = 3.88 \pm 2.84$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasında yapılan bağımsız gruplar t testi [$t_{(48)} = -1.261$, $p > .05$] sonucunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç itibari ile grupların öntest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, grupların birbirleri ile homojenlik gösterdikleri ifade edilebilir.

Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarının İkinci Dinlediğini Anlama Testi Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları (Yüksel Ökçeler)

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	8.48	2.71	48	5.089	0.000*
Kontrol	25	6.20	2.78			

* $p > .05$

DeneySEL İşlem: Deney grubunda Yüksek Ökçeler adlı kısa film ses sistemi ve projeksiyon yardımı ile öğrencilere izlettirilmiş; kontrol grubunda ise kısa filmin yazıya dökülmesiyle oluşturulan Yüksek Ökçeler adlı eser öğretmen tarafından okunmuştur. Ders sonunda ise araştırmacı tarafından ön denemesi yapılarak geliştirilen dinlediğini/izlediğini anlama testi uygulanmıştır.

Tablo 9'da katılımcıların *İkinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi* puanlarının $X_{\text{deney}}=8.48\pm 2.71$ ile $X_{\text{kontrol}}=6.20\pm 2.78$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t testi değeri [$t_{(48)}= 5.089$, $p<.05$], deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Yani kısa filmin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinin; kısa filmde yer alan hikâyenin öğretmen tarafından okunduğu kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyi arasındaki farkın deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Üçüncü Dinlediğini Anlama Testi Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları (Pembe İncili Kaftan)

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	8.68	2.10	48	5.065	0.000*
Kontrol	25	6.64	3.12			

* $p>.05$

DeneySEL İşlem: birinci deneySEL işlemden bir hafta sonra ikinci deneySEL işlem gerçekleştirilmiştir. Birinci deneySEL işlemde olduğu gibi deney grubundaki öğrencilere Pembe İncili Kaftan adlı kısa film ses sistemi ve projeksiyon yardımı ile izlettirilmiş; kontrol grubunda ise kısa filmin yazıya dökülmesiyle oluşturulan Pembe İncili Kaftan adlı eser öğretmen tarafından okunmuştur. Ders sonunda ise araştırmacı tarafından ön denemesi yapılarak geliştirilen dinlediğini/izlediğini anlama testi uygulanmıştır.

Tablo 10'da katılımcıların *Üçüncü Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi* puanlarının $X_{\text{deney}}=8.68\pm 2.10$ ile $X_{\text{kontrol}}=6.64\pm 3.12$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t testi değeri [$t_{(48)}= 5.065$, $p<.05$], deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Yani kısa filmin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinin; kısa filmde yer alan hikâyenin öğretmen tarafından okunduğu kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyi arasındaki farkın deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Gruplarının Dördüncü Dinlediğini Anlama Testi Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları(Rapunzel)

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	8.35	2.54	48	6.048	0.000*
Kontrol	25	5.20	3.59			

* $p>.05$

DeneySEL İşlem: ikinci deneySEL işlemden bir hafta sonra üçüncü deneySEL işlem gerçekleştirilmiştir. Birinci ve ikinci deneySEL işlemde olduğu gibi deney grubundaki öğrencilere Rapunzel adlı kısa film ses sistemi ve projeksiyon yardımı ile öğrencilere izlettirilmiş; kontrol grubunda ise kısa filmin yazıya dökülmesiyle oluşturulan Rapunzel adlı eser öğretmen tarafından okunmuştur. Ders sonunda ise araştırmacı tarafından ön denemesi yapılarak geliştirilen dinlediğini/izlediğini anlama testi uygulanmıştır.

Tablo 11'de katılımcıların *Dördüncü Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi* puanlarının $X_{\text{deney}}=8.35\pm 2.54$ ile $X_{\text{kontrol}}=5.20\pm 3.59$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında

hesaplanan bağımsız gruplar t testi değeri [$t_{(48)} = 6.048$, $p < .05$], deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Yani kısa filmin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinin; kısa filmde yer alan hikâyenin öğretmen tarafından okunduğu kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyi arasındaki farkın deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarının Beşinci Dinlediğini Anlama Testi Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları (Deli Dumrul)

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	7.52	2.15	48	5.120	0.000*
Kontrol	25	4.33	3.36			

* $p > .05$

DeneySEL İşlem: üçüncü deneysel işlemde bir hafta sonra dördüncü deneysel işlem gerçekleştirilmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü deneysel işlemde olduğu gibi deney grubundaki öğrencilere Deli Dumrul adlı kısa film ses sistemi ve projeksiyon yardımı ile izlettirilmiştir; kontrol grubunda ise kısa filmin yazıya dökülmesiyle oluşturulan Deli Dumrul adlı eser öğretmen tarafından okunmuştur. Ders sonunda ise araştırmacı tarafından ön denemesi yapılarak geliştirilen dinlediğini/izlediğini anlama testi uygulanmıştır.

Tablo 12’de katılımcıların Beşinci Dinlediğini/İzlediğini Anlama Testi puanlarının $X_{deney} = 7.52 \pm 2.15$ ile $X_{kontrol} = 4.20 \pm 3.36$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t testi değeri [$t_{(48)} = 5.120$, $p < .05$], deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Yani kısa filmin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyinin; kısa filmde yer alan hikâyenin öğretmen tarafından okunduğu kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeyi arasındaki farkın deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir.

İkinci Alt-Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi ‘Kısa filmlerin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini hatırlama düzeyine bir etkisi var mıdır?’ şeklinde ifade edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının ‘kalıcılık testi’ puanları karşılaştırılarak aradaki farka bakılmıştır. Bu amaçla, grupların kalıcılık testi puanlarına dair bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 13. Deney ve Kontrol Gruplarının Kalıcılık Puanlarına İlişkin t-testi Sonuçları

Gruplar	η	X	Sx	sd	t	p
Deney	25	30.60	7.50	48	2.621	0.001*
Kontrol	25	17.58	13.23			

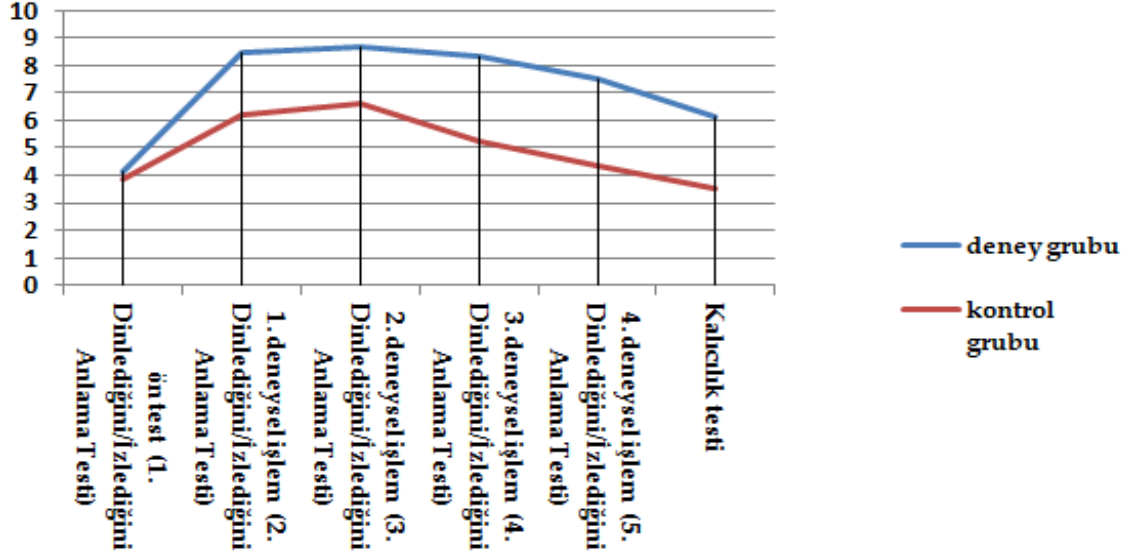
* $p > .05$

DeneySEL işlemler bittikten 5 hafta sonra 1, 2, 3, 4. ve 5. dinlediğini/izlediğini anlama testleri birleştirilmiş ve 50 sorudan oluşan kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

Tablo 13’te katılımcıların kalıcılık testi puanlarının $X_{deney} = 35.60 \pm 7.50$ ile $X_{kontrol} = 17.58 \pm 13.23$ arasında değiştiği görülmektedir. Deney grubu ve kontrol grubu arasında hesaplanan bağımsız gruplar t testi değeri [$t_{(48)} = 3.621$, $p < .05$], deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Başka bir ifade ile dinlediğini hatırlama düzeyi bakımından kısa filmlerin kullanıldığı deney grubu lehine anlamlı sonuçlar tespit edilmiştir.

Deney ve Kontrol Grubu Arasındaki Dinlediğini/İzlediğini Anlama ve Hatırlama Farklarının Grafikselsel olarak İfade Edilmesi

Grafik 1. Araştırma Bulgularının Grafikselsel İfadesi

Elde edilen bulgular ışığında deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde dinlediğini anlama seviyeleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Fakat çalışma süreci boyunca dinleme/izleme etkinlikleri kapsamında kısa filmlerin kullanıldığı deney grubu öğrencileri lehine anlamlı farklar olduğu görülmektedir. Ayrıca dinleme/izleme etkinlikleri kapsamında kısa filmlerin kullanılması kalıcılığı da artırmaktadır.

Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Filmler birçok açıdan insanlarda merak uyandırması, kısa zaman dilimi içerisinde birçok bilgiyi aktarması bakımından önem arz etmektedir. Pedagojik açıdan da filmlerin kullanılmasının birçok yararı ifade edilmektedir. Bunlar: öğrencide dikkati etkinleştirme, bellekte tutmaya yardım, kavramların anlaşılmasını kolaylaştırma, öğretilecek konuya öğrenciyi daha duyarlı kılma olarak sıralanabilir (Duchastel, Fleury & Provost, 1988; Martins, 1990'dan akt. Pekdağ ve Le Marechal, 2007). Ayrıca eğitim-öğretim süreci içerisinde filmlerin en önemli yararı, bireyin anlamlı zihinsel etkinlikler üretmesine katkıda bulunmasıdır (Robles, 1997'den akt. Pekdağ ve Le Marechal, 2007). Bunun yanı sıra bireyde algılama ve motivasyonu harekete geçirmesinden dolayı filmleri bir öğretim aracı olarak kullanmak faydalıdır; fakat filmler pedagojik amaçlar dikkate alınarak tasarlanmalıdır (Peraya, 1993'ten akt. Pekdağ ve Le Marechal, 2007). Filmlerin sınıf ortamında kullanılması, işlenecek konunun öğretilmesinde öğretmene kolaylık sağlayacağı gibi öğrenciye de öğretilecek kavramın zihninde daha kolay inşa etmesine yardımcı olacaktır (Pekdağ ve Le Marechal, 2007).

Yukarıda da belirtildiği üzere filmlerin eğitim-öğretim ortamında kullanılması birçok araştırmacı tarafından tavsiye edilmektedir. Ayrıca öğrenmeyle ilgili yapılan çalışmalar; öğrencilerin okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının %50'sini, görüp işitip ve söylediklerinin %80'ini, görüp işitip dokunup ve söylediklerinin %90'ını öğrendiklerini göstermektedir (Demirel, 2002). Demircioğlu (2007) çalışmasında tarih öğretimi açısından filmlerin gerekliliğini belirtmiştir. İşcan (2011) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk filmlerinin kullanılmasının, öğrencilerin Türkçe sözlü iletişimlerini, konuşma ve dinleme becerilerini geliştireceğini vurgulamıştır. Saraç (2012) yabancı dil öğretiminde

sanatsal filmler hedef dildeki ulusal bilinci, millî ruhu, duygu düşünce yapısını, kültürel öğeleri, millî değerleri ana hatlarıyla yansıtan bir ayna olduğu gerekçesiyle önemli olduğunu dile getirmiştir. Öztaş (2008) yaptığı deneysel çalışmada tarih öğretiminde film kullanılmasının etkinliklerle de pekiştirilmesiyle öğrencilerin olayları/durumları daha iyi kavrayabilmelerine, akıl yürütmelerine ve eleştiri becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı konusunda görüş bildirmiştir. Kaya ve Çengelci (2011) çalışmalarında, öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi için, filmlerin ders içeriği ile ilgili bilgi, beceri ve değerleri desteklemesi bakımından önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Türkyılmaz (2010) ise çalışmasında, görsel destekli dinleme metinlerinin sesli okuma, sessiz okuma ve pasif dinlemeye göre ,dinlediğini anlama konusunda, daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Temel amacı, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde kısa filmlerin etkisini belirlemek olan bu çalışmada; kısa filmlerin öğretim sürecinde kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini/izlediğini anlama düzeylerinin, kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Burada kısa filmlerin içeriği görsel ve işitsel bakımdan ulaşılabilir hâle getirmesi önemli bir etken olmuştur. Ayrıca kısa filmler içeriğe dikkat çekme açısından önemli görülmüştür. Kısa filmlerin öğretim sürecinde kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini hatırlama düzeylerinin de kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Kısa filmlerde daha çok duyu organının bilişsel sürece dâhil edilmesi anlamayı ve kalıcılığı artırmıştır.

Çalışma bu yönüyle yukarıda belirtilen çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Günümüzde medya hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Hayatımızda bu kadar yeri ve önemi olan medya, öğretim sürecinin de ayrılmaz bir parçası hâline gelmelidir. Özellikle öğrencilerin dikkatlerinin konuya çekilmesi hususunda filmlerin önemi yadsınamaz. Dikkat çekme süreci ise dersi amacına taşıyan ilk basamak ve önemli bir süreçtir. Zaten öğretimde üzerinde durulması gereken en önemli özellik, dikkatin kazandırılmak istenen davranışlar üzerinde yoğunlaşması ve uyanık bir şekilde bunun, uzun bir süre devam ettirilmesidir (Öztürk ve Kısanc, 2006). Çalışmada kısa filmlerin, öğrencilerde ‘merak uyandırma’ konusunda da başarılı olduğu görülmüştür. “öğrenme”, tetikleyicisi “merak” olan doğal bir dürtüdür. İnsanlar merak ettikleri bir şeyi öğrenene kadar rahatsızlık hissederler ve öğrenmek için içsel bir arzu duyarlar (Şahin, 2003). Deneysel işlem sürecinde sadece dinleyen kontrol grubu öğrencilerinin; dinleyen ve izleyen deney grubu öğrencilerine göre daha fazla sıkılma belirtisi gösterdikleri araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Sıkıntı, öğrencilerin enerjisini tüketir, konsantre olma ve öğrenme becerilerini yok eder, derse katılma isteklerini ortadan kaldırır (Freeman, 1993). Bu çalışma, ‘öğrenmeye katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz’ ilkesini de doğrular niteliktedir. Ayrıca kısa filmlerin; görsel olarak dinleme etkinliklerini desteklemesi, görsel olarak dersi zenginleştirmesi, dersin işleniş sürecini olumlu etkilemesi, farklı öğrenme stillerine duyarlılığı, aktif dinleme eğitimine olanak vermesi ve bütüncü bir materyal olması, deney grubu öğrencilerindeki anlama ve hatırlama düzeyini artıran bir etken olmuştur. Kısa filmlerin dikkat toplamada, öğrencileri güdülemesi, düşünme becerilerini geliştirmesi, çoklu zekâ alanlarına hitap etmesi bakımından önemli görülmüştür. Ülkemiz genelindeki ortaokullar, bilhassa köy ortaokulları düşünüldüğünde ses sistemi ve yansıtıcısı olmayan okullarda kısa filmlerin öğretim ortamında kullanılmasında bir engel olabilir. Bu engellerden daha önemli olan ise MEB tarafından ortaokul öğrencileri için, Program (2006)’daki dinleme/izleme becerisi amaç ve kazanımlarına uygun olan ve alan uzmanlarınca hazırlanmış izleme materyallerinin/kısa filmlerin olmamasıdır.

Çalışma sonucundaki verilere dayanarak şu önerilerde bulunulmuştur: Dinleme/izleme etkinliklerinde kısa filmlerden yararlanılmalıdır. Dinleme/izleme kazanımlarına yönelik kısa filmler TRT veya MEB tarafından hazırlanmalı veya ilgili yayınevlerine hazırlattırılmalıdır. Dinleme eğitiminde kısa filmlerin kullanımı için fizikî yetersizlikler en aza indirilmelidir. Öğretmenlere dinleme becerisi eğitiminde kısa filmlerin kullanımına yönelik hizmet içi eğitim verilmelidir. Kısa adı

EBA olan “Eğitim Bilişim Ağı” ortaokul öğrencilerine yönelik eğitim materyalleri açısından zenginleştirilmelidir. Özbay (2010)’ında belirttiği gibi yaşadığımız toplum içerisinde birlik, güven ve sevgi ortamı oluşturmak için birbirini saygıyla dinleyen ve anlayan, istekli, ilgili, amaçlı, eleştirici dinleyiciler yetiştirmemiz gerekmektedir. Bunun için de dinleme eğitimine önem vermeli, sürekli olarak yeni metot ve teknikler aramalı ve bunları uygulamalıyız.

Kaynakça

- Akyol, H. (2008). *Türkçe öğretim yöntemleri (2. Baskı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2010). *Sosyal bilimler için istatistik (6. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Call, M. E. (1985). Auditory short-term memory, listening comprehension and the input hypothesis. *Tesol*, 19, 765-781.
- Coşkun, E. (2009). *Geçmişten günümüze türkçe öğretiminin gelişimi, ilköğretimde türkçe öğretimi*. (Ed: A. Kırkkılıç ve H. Akyol). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Demircioğlu, İ., H. (2007). Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Bilig*, 42, 77-93.
- Demirel, Ö. (2002). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Demirel, Ö. & Şahinel, M. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Depover C., Giardina, M. & Marton, P. (1998). *Les environnements d' apprentissage multimédia*. Paris, L'Harmattan.
- Doğan, Y. (2011). *Dinleme becerisi*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2): 261-286.
- Duchastel, P., Fleury, M. & Provost, G. (1988). Rôles cognitifs de l'image dans l'apprentissage scolaire. *Bulletin de Psychologie*, 41, 667-671.
- Dugard, P. & Toldman, J. (1995). Analysis of pre-test-post-test control group designs in educational research. *Educational Psychology*, 15(2), 181-198.
- Freeman, J. (1993). Boredom, hing ability and achievement. In V. Varma (Ed.), *How and why children fail*. Philadelphia: Kingsley.
- Funk, H. D., & Funk, G.D. (1989). Guide lines for developing listening skills. *The Reading Teacher*, 42, 660-663.
- Güçüyeter, B. (2009). Türk dili ve edebiyatı derslerinde dinleme eğitimi. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2): 161-170.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- İşcan, A. (2011). Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Turkish Studies*, 6(3), 939-948.
- Johnson, K. O. (1951). *The Effect of Classroom Training upon Listening Comprehension*. *The Journal of Communication*, 1, 58.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi (21. Baskı)*. Ankara: Nobel Yay.
- Kaya, E. & Çengelci, T. (2011). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 116-135.
- Kubiszyn, T. & Borich, G. (2003). *Educational testing and measurement: classroom application and practice*. New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Mackay, I. (1997). *Dinleme becerisi*. (Çev: Aksu Bora ve Onur Cankoçak), İlkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti., Ankara.
- Martins, E. (1990). *Communication médiatisée et processus d' évolution des représentations setude de cas: la représentations de l'informatique*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Université Lumière Lyon 2, Lyon.
- MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *Türkçe dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Basımevi.
- Miller, L. (2003). Developing listening skills with authentic materials. *ELS Magazine*, 6(2), 16-18.

- Nunan, D. (1999). *Second-language teaching & learning*. Heinle & Heinle Publishers. Canada.
- Osada, N. (2004). Listening comprehension research: a briefreview of the past thirty years. *Dialogue*, 3,53-66.
- Özbay, M. (2010). *Anlama teknikleri 2 dinleme eğitimi (2. Baskı)*.Ankara: Öncü Kitap Basımevi.
- Öztaş, S. (2008). Tarih öğretimi ve filmler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 16(2),543-556.
- Öztürk, B. Ve Kısınç, İ. (2006). *Bilgiyi işleme modeli, eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Pekdağ, B. & Le Marechal, J-F. (2007). Bilimsel filmlerin hazırlanması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*. 1(1), 57-84.
- Peraya, D. (1993). L'audiovisuel a l'école: voyage a travers lesusages. *Français 2000*. 41, 138-139.
- Rivers, W. (1981). *Teaching foreign language skills*. Chicago Univercity Pres.
- Robles, A. (1997). *La video commesupportdidactique en physique*. Yayınlanmış Doktora Tezi. UniversitéClaudeBernard Lyon 1, Lyon.
- Saraç, H. (2012). Yabancı dil öğretim sürecinde sanatsal filmler. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*. 1(4), 27-42.
- Şahin, C. (2013). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların dinlediğini anlamaya ve hatırlamaya etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13(1), 66-84.
- Şahin, İ. (2003). Okul ve öğrenme. <http://www.ismetsahin.net/yazilar/okulveogrenme.htm> (erişim tarihi: 05/08/2013).
- Temur, T. (2010). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların üniversite öğrencilerinin dinleme beceri düzeyine etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29, 303-319.
- Türkyılmaz, M. (2010). Bir ders aracı olarak dinleme metinlerinin anlamaya etkisi: "eskici" metni örneğinde deneysel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. XXIII (1), 207-220.
- Ungan, S. (2009). *Dinleme eğitimi, ilköğretimde türkçe öğretimi*. (Ed: A. Kırkkılıç ve H. Akyol). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Ünal, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Weaver, Carl H. (1972). *Human listening: processes and behavior*.Bobbs-Merrill Company, Inc. Indianapolis.